

„Przesłanki do rozwodu”

Opracowanie: Fundacja Młodzi Ludziom

Sprawami, które zazwyczaj budzą najwięcej emocji są sprawy rozwodowe. Jest to w pełni zrozumiałe, bowiem problematyka dotyczy nie tylko kwestii osobistych samych małżonków, ale również całości założonej przez nich rodziny.

Zdarza się, iż w potocznych rozmowach można spotkać się z pojęciem tzw. „podpisania dokumentów rozwodowych”, co jest często utożsamiane ze zgodą (bądź jej brakiem) na rozwód. Takie wyobrażenie sposobu rozwiązania małżeństwa – niejednokrotnie nakreślone przekazem filmowym – nie pokrywa się z obowiązującą na gruncie prawa polskiego procedurą związaną z orzeczeniem o rozwodzie.

Należy mieć na uwadze, iż nawet wówczas, gdy oboje małżonkowie są przekonani, że nie chcą kontynuować małżeństwa, a nawet, co często się zdarza, od dłuższego czasu prowadzą osobne życie, nie mieszkają ze sobą i potocznie mówią - „nic ich nie łączy”, to zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa polskiego, o formalnym rozwiązaniu ich małżeństwa może zdecydować wyłącznie sąd.

Zasadą jest, iż sądem właściwym rzeczowo i miejscowo do rozstrzygnięcia o rozwiązaniu związku małżeńskiego jest sąd okręgowy, w okręgu którego małżonkowie mieli ostatnie wspólne miejsce zamieszkania w sytuacji, jeśli chociaż jedno z nich w okręgu tym jeszcze zamieszkuje.

Jeśli w ten sposób nie można ustalić właściwego miejscowo sądu okręgowego do wniesienia sprawy o rozwód, to wówczas sądem właściwym jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej. O ile w ten sposób nie uda się ustalić właściwości miejscowej sądu, to wówczas sądem właściwym dla rozpoznania sprawy jest sąd okręgowy miejsca zamieszkania powoda – czyli tego z małżonków, który występuje do sądu z pozwem o rozwód.

To sąd, po rozpoznaniu całokształtu sprawy, decyduje, czy zaistniały przesłanki do orzeczenia rozwiązania związku małżeńskiego.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa - art. 56 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, aby małżeństwo mogło zostać rozwiązane, między małżonkami musi nastąpić zupełny i trwały rozkład pożycia małżeńskiego.

Rozkład pożycia małżeńskiego oznacza, iż między małżonkami zaistniało osłabienie więzi małżeńskich doprowadzające do ich zaniku. Rozkład pożycia małżeńskiego musi mieć

charakter zupełny, a zatem nastąpić we wszystkich sferach życia małżeńskiego – tzn. uczuciowej, fizycznej i gospodarczej.

O rozpadzie w sferze uczuciowej mowa jest wówczas, gdy małżonkowie nie darzą się uczuciem, miłością, wzajemnym szacunkiem. O rozpadzie w sferze fizycznej mowa jest wówczas, gdy między małżonkami wygasła więź fizyczna, nie utrzymują ze sobą kontaktów fizycznych.

O ustaniu więzi gospodarczej mówimy jest wówczas, gdy małżonkowie nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego, każdy z nich osobno prowadzi własne sprawy.

Należy mieć na uwadze, iż okoliczność dalszego wspólnego zamieszkiwania małżonków nie jest jednoznaczna z utrzymywaniem więzi gospodarczej. Często bowiem zdarza się, iż mimo, że małżonkowie mieszkają razem, nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego (robią oddzielne zakupy, oddzielenie gospodarują, posiadają oddzielne „budżety domowe”). Tego rodzaju sytuacje nie są odosobnione, ze względu chociażby na wynikający z kwestii materialnych brak możliwości opuszczenia mieszkania przez jednego z małżonków i wyprowadzenia się do innego lokalu.

Należy pamiętać, że aby doszło do rozwiązania związku małżeńskiego przez Sąd, rozkład pożycia we wszystkich wymienionych wyżej aspektach życia małżeńskiego musi mieć charakter trwały. Sąd oceniając trwałość rozkładu pożycia bierze pod uwagę nie tylko długość trwania tego rozkładu, ale przede wszystkim to, czy istnieje możliwość, aby więzi małżeńskie zostały odbudowane, a małżonkowie powrócili do wspólnego życia.

Nie można zapomnieć, iż oprócz wskazanych wyżej tzw. przesłanek pozytywnych rozwiązania związku małżeńskiego, które muszą zaistnieć łącznie, aby rozwód mógł zostać orzeczony, nie mogą jednocześnie wystąpić tzw. przesłanki negatywne, tj. okoliczności, kiedy sąd nie orzeknie o rozwiązaniu małżeństwa.

Zgodnie bowiem z obowiązującymi przepisami – art. 56 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, mimo zupełnego i trwałego rozkładu pożycia rozwód nie jest dopuszczalny, jeżeli wskutek rozwodu miałyby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci małżonków chcących się rozwieźć. Sąd nie orzeknie rozwodu także wówczas, gdy z innych względów orzeczenie rozwodu byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Należy również pamiętać, że rozwód nie jest dopuszczalny także wówczas, gdy żąda go małżonek wyłącznie winny rozkładowi pożycia, chyba, że drugi z małżonków wyrazi zgodę na rozwód, bądź jego odmowa wyrażenia zgody na rozwód w danym przypadku zostanie oceniona przez sąd jako sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Wspomnieć należy także, iż w sytuacji, gdy małżonkowie mają wspólne małoletnie dziecko (dzieci), w sprawie o rozwód sąd nie tylko rozwiązuje małżeństwo stron, ale również orzeka w kwestiach dotyczących dziecka, takich jak: władza rodzicielska, miejsce pobytu dziecka, kontakty z dzieckiem, ustalenie wysokości alimentów.

Niezależnie od rozstrzygnięcia kwestii dotyczących małoletnich dzieci, sąd w wyroku rozwodowym może orzec również o korzystaniu przez byłych małżonków ze wspólnego mieszkania.

Reasumując, rozwiązanie związku małżeńskiego jest możliwe tylko i wyłącznie przez sąd. O rozwiązaniu małżeństwa przez rozwód sąd orzeknie tylko wówczas, jeżeli między małżonkami nastąpił trwały i zupełny rozkład pożycia. Natomiast zupełność rozkładu pożycia dotyczyć musi wszelkich więzi małżeńskich – tj. uczuciowej, fizycznej i gospodarczej i musi mieć charakter trwały, co oznacza, że nie istnieją perspektywy na powrót małżonków do wspólnego życia.